

Gemeente Den Helder

Bestuursrapportage 2008

De Raad van de Gemeente Den Helder
Postbus 36
1780 AA DEN HELDER

Alkmaar, 31 oktober 2008

MvV/sw/08.0802

Betreft: Bestuursrapportage 2008

Geachte Raad,

In het kader van de aan ons verstrekte opdracht tot de controle van de jaarrekening 2008 van de gemeente Den Helder, brengen wij u hiermee verslag uit over onze bevindingen naar aanleiding van de interimcontrole.

Bij de interimcontrole richten wij ons met name op de kwaliteit van de bedrijfsvoering en de werking van beheersmaatregelen rondom belangrijke processen, die wij hebben onderzocht in het kader van de controle van de jaarrekening.

Het is onze taak om de opzet en het functioneren van de beheersorganisatie kritisch te beoordelen en om u te adviseren over mogelijke verbeteringen. In deze rapportage beperken wij ons tot de bevindingen en aanbevelingen en mogelijke verbeterpunten die naar onze mening van belang zijn voor het bestuur en het management van de gemeente. De inhoud van deze rapportage is kritisch van aard en gaat voorbij aan de vele goed georganiseerde activiteiten en processen in de gemeentelijke organisatie.

Wij hebben in onze rapportage rekening gehouden met de ontwikkelingen binnen de gemeente in het kader van de organisatieverandering per 1 augustus 2008 en de in gang gezette verbetertrajecten. De opmerkingen en adviezen in deze rapportage moeten dan ook worden gezien in het kader van de ontwikkeling van uw organisatie.

Om te voorkomen dat feiten niet juist zouden zijn weergegeven, hebben wij deze rapportage in concept voorgelegd aan en besproken met de concerncontroller ad-interim, de directie, de gemeentesecretaris en de portefeuillehouder financiën. Het College van Burgemeester en Wethouders heeft een afschrift van deze bestuursrapportage ontvangen.

Ten slotte benadrukken wij dat de opmerkingen in deze bestuursrapportage niet als limitatief kunnen worden beschouwd en dat de controle op de juistheid, volledigheid en de rechtmatigheid van de posten van de jaarrekening pas bij de balanscontrole van de jaarrekening 2008 plaatsvindt c.q. wordt voltooid.

Wij vertrouwen erop u met deze bestuursrapportage van dienst te zijn geweest en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Hoogachtend,
Ernst & Young Nederland LLP

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'M.J.A. van Veen'.

M.J.A. van Veen RA

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'B. Minks'.

B. Minks RA

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'R. Ellermeijer'.

R. Ellermeijer RA

Inhoudsopgave

1	Bestuurlijke samenvatting	1
2	Bedrijfsvoering	2
2.1	Bedrijfsvoering staat op de agenda, maar het zijn nog plannen.....	2
2.2	Planning & Control	3
2.3	Bestuurlijke informatievoorziening	4
2.4	Administratie organisatie en interne controle	5
2.5	Verbijzonderde interne controle 2008 en SISA	7
2.6	Risicomanagement	9
2.7	Automatisering	9
3	Aandachtspunten Raad	10
3.1	Inleiding	10
3.2	WMO	10
3.3	Spoorboekje	13
4	Beheersing processen	14
4.1	Opvolging bevindingen voorgaande jaren	14
4.2	Administratieve organisatie	14
4.3	Specifieke opmerkingen en bevindingen per proces	14
5	Specifieke actiepunten jaarrekening 2008	17
5.1	Algemeen	17
5.2	Wijzigingen BBV	17
5.3	Overige	18

1 Bestuurlijke samenvatting

In 2008 is het project 'verbetering financiële functie' gestart. Het doel van het project is het treffen van maatregelen en verbeteringen in het kader van de financiële functie als belangrijke voorwaarden voor de verdere doorontwikkeling van de organisatie en voor het 'in control' raken van organisatie (verbetering van de bedrijfsvoering).

De noodzaak om de bedrijfsvoering op het gewenste niveau te brengen wordt breed gedragen en heeft de nodige aandacht van het college, de directie en de organisatie. De bedrijfsvoering staat nadrukkelijk op de agenda. Zo heeft medio 2008 een reorganisatie van de financiële- en controlfunctie plaatsgevonden, waarbij concerncontrol is ondergebracht in een concernstaf, en is een directeur bedrijfsvoering benoemd. De herziene organisatieopzet waarborgt een 'strong' control.

Daarnaast zijn in 2008 met betrekking tot de opzet van projectcontrol een aantal verbeteringen doorgevoerd met het benoemen van een directeur projecten en het werken met bestuurs- en projectopdrachten.

De herziene organisatie opzet en de aangepaste projectstructuur vormen naar onze mening een goede basispositie om in de komende jaren tot resultaten te komen.

De kaders van de planning & control moeten nog vastgelegd worden in een handboek concernrichtlijnen. De verbeteringen in de planning & control (met bijzondere aandacht voor projectcontrol) moeten leiden tot een verbetering van de bestuurlijke informatievoorziening. Informatie die door een transparante vastlegging van de administratieve organisatie, betrouwbaar en rechtmatig is. Hoewel in alle processen nog verbeteringen mogelijk zijn, moet op korte termijn de meeste aandacht uitgaan naar de processen 'begrotingswijzigingen', 'de afsluitprocedures' en 'subsidies'. Hoewel goed neergezet, kan de verbijzonderde interne controle verder worden uitgebreid. Een belangrijk aandachtspunt op korte termijn is de administratieve organisatie en interne controle van de SISA.

Het signaleren van risico's is nog steeds incidenteel en reactief. Structurele implementatie van een pragmatisch systeem van risicomanagement, moet nog plaatsvinden. In de ICT-beheersprocedures zijn op vele onderdelen nog verbeteringen noodzakelijk.

De beheersing rondom de WMO is in de basis op orde, op onderdelen is nog verdere ontwikkeling/verbetering mogelijk. Mede gezien de ervaringen van afgelopen jaar adviseren wij op korte termijn een spoorboekje voor de totstandkoming van de jaarrekening 2008 samen te stellen, met bijzondere aandacht voor de vaststelling van de taken van functionarissen en de wijze waarop informatie wordt verzameld, vastgelegd en gecontroleerd. Een groot aantal actiepunten hebben wij opgenomen in hoofdstuk 5.

De opvolging van onze aanbevelingen is opgenomen in het plan van aanpak 'Verbetering financiële functie' en is deels onderhanden. De eerste resultaten zullen in 2009 en verder zichtbaar moeten worden.

2 Bedrijfsvoering

2.1 *Bedrijfsvoering staat op de agenda, maar het zijn nog plannen.....*

Bij onze controle maken wij gebruik van interne beheersmaatregelen in de organisatie. Deze interne beheersmaatregelen maken onderdeel uit van de bedrijfsvoering en zijn de basis van de beheersing en sturing van een organisatie. Vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, besteden wij in gesprekken en onze rapportages veel aandacht aan de ontwikkeling in de bedrijfsvoering, die in de afgelopen jaren als volgt kan worden weergegeven:

Tot en met 2006: Focus op 'Bedrijfsvoering op orde'

Tot en met 2006 lag de focus op de verbetering van de basisprocessen, waarbij aandacht werd besteed aan de administratie organisatie, interne controle en rechtmatigheid. Wij constateerden dat voor een aantal acties de 'denkfase' en 'bouwfase' was gerealiseerd en dat met het 'doen' (implementatie) kon worden begonnen. De verwachting was dat het merendeel van de voorgenomen verbeteracties in 2007 zou worden gerealiseerd.

2007: Implementatie verbeteracties

Wij constateerden dat veel van de voorgenomen verbeteracties niet waren gerealiseerd. Met name de personele wisselingen - voornamelijk binnen financiële functies - waren daarvan de oorzaak. In 2007 heeft de gemeente actie ondernomen en in het kader van de verbetering van de bedrijfsvoering de nota's 'Plan van aanpak organisatieontwikkeling' en 'Helder, organisatievisie gemeente Den Helder' vastgesteld.

2008: Bedrijfsvoering staat nadrukkelijk op de agenda, maar het zijn nog plannen....

Wij hebben vastgesteld dat in de gemeente Den Helder de ontwikkeling van de bedrijfsvoering nadrukkelijk op de agenda is geplaatst. Om de geconstateerde knelpunten in de bedrijfsvoering op te lossen zijn een drietal verbeterlijnen uitgezet, te weten:

- Versterken van de planning & control functie (in brede zin);
- Implementeren van projectmatig werken;
- Ontwikkeling organisatie volgens de werkwijze 'regiegemeente'.

Met het plan van aanpak 'Verbetering financiële functie' heeft de concerncontroller ad-interim medio 2008 een uitvoeringsplan opgesteld dat ten doel heeft de bedrijfsvoering verder te professionaliseren. Dit plan is aan de directie aangeboden ter beoordeling.

Naar onze mening is hiermee een belangrijke stap gezet. Wij willen hierbij wel het volgende onder de aandacht brengen:

- De eerste stap is gezet en dat is van groot belang. Inzichtelijk is gemaakt waar de gemeente staat (nulmeting) en wat de marsroute is om tot verbeteringen te komen. Een volgende stap is het vertalen van de voorgenomen verbeteringen in meer gedetailleerde uitvoeringsplannen.

- De ambities in het plan van aanpak 'Verbetering financiële functie' zijn groot en zullen een behoorlijke inzet vragen van de organisatie. Evenals voorgaand jaar constateren wij dat sprake is van veel personele wisselingen op cruciale posities bij financiën en control. Dit bevordert niet de continuïteit en voortgang van de verbeteringen en kan een belangrijk risico vormen voor de realisatie van de plannen.
- In het plan van aanpak 'Verbetering financiële functie' zijn een groot aantal acties gepland om de financiële functie te verbeteren. Per actie is een verantwoordelijke medewerker en een deadline gesteld. Een volgende stap is naar onze mening het aanbrengen van prioriteiten in de voorgenomen acties.

In het vervolg van dit hoofdstuk gaan wij meer in detail in op de volgende onderdelen van de bedrijfsvoering:

- Planning & Control
- Bestuurlijke informatievoorziening
- Administratieve organisatie en interne controle
- Verbijzonderde interne controle 2008 en Sisa
- Risicomanagement
- Automatisering

2.2 Planning & Control

Reorganisatie financiën en concerncontrol

Wij hebben geconstateerd dat de gemeente hard werkt aan de implementatie van de voorgenomen veranderingen uit de nota's 'Plan van aanpak organisatieontwikkeling' en 'Helder, organisatievisie gemeente Den Helder'. In 2008 heeft inmiddels een reorganisatie van de financiële- en controlfunctie plaatsgevonden. Zo is per 1 juli 2008 concerncontrol onder gebracht in een concernstaf, met onderscheid tussen Strategie & Beleid, Planning & Control en P&O beleid. Het administratiekantoor valt nog steeds onder de afdeling Facilitair Bedrijf. De herziene organisatie opzet en de aangepaste projectstructuur vormen naar onze mening een goede basispositie om in de komende jaren tot resultaten te komen.

In het kader van de meer centrale sturing en integrale control is het belangrijk om duidelijke kaders vast te leggen in (bijvoorbeeld) een handboek 'concernrichtlijnen'. Voor een succesvolle reorganisatie dienen verder taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden nader uitgewerkt te worden. Met name de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de afdeling Planning & Control, de bedrijfsbureau's binnen de afdelingen en het administratiekantoor spelen hierin een belangrijke rol.

Nadere aandacht voor projectcontrol is noodzakelijk

In het kader van de eerdergenoemde ontwikkelingen wijzen wij u ook op onze voorgaande rapportages waarin wij u nader hebben geïnformeerd over projectcontrol. Hierbij hebben wij geadviseerd op korte termijn invulling te geven aan (afdelingsoverstijgende) projectcontrol van projecten.

Met betrekking tot de opzet van projectcontrol zijn in 2008 een aantal verbeteringen doorgevoerd: het benoemen van een directeur projecten en het werken met bestuurs- en projectopdrachten. Daarnaast zal met ingang van de tweede bestuursrapportage 2008 en de begroting 2009 afzonderlijk gerapporteerd worden over de projecten.

Gezien de (financiële) risico's van (grote) projecten van de gemeente Den Helder, is een adequate inrichting van projectcontrol noodzakelijk voor een goede sturing en beheersing.

Aan de daadwerkelijke uitvoering van projectcontrol is nog geen nadere invulling aan gegeven. Voor lopende projecten zijn tijdelijke voorzieningen getroffen. Wij zijn van mening dat de verdere uitwerking van (afdelingsoverstijgende) projectcontrol op korte termijn de aandacht moet krijgen.

2.3 Bestuurlijke informatievoorziening

Onze visie en advies

Een geïntegreerd systeem van bestuurlijke informatievoorziening betekent dat een duidelijke relatie aanwezig is tussen de bestuurlijke prioriteiten die zijn opgenomen in het collegeprogramma en de doelen, activiteiten en middelen (de 3 W's) in de programmabegroting, de productenramingen en de afdelingsplannen. Over deze bestuurlijke prioriteiten kan via de managementinformatie, de tussentijdse informatievoorziening en de producten- en programmarekening verantwoording worden afgelegd. De politieke prioriteiten dienen derhalve de basis te zijn voor de inrichting van de bestuurlijke informatievoorziening.

De huidige documenten in de planning & controlcyclus zijn nog onvoldoende geïntegreerd en voornamelijk financieel gericht. Er is maar beperkt aandacht voor de realisatie van bestuurlijke prioriteiten, (meetbare) doelstellingen, kengetallen en prestatie-indicatoren. Daarom adviseren wij een geïntegreerd systeem van bestuurlijke informatievoorziening te ontwikkelen.

In samenwerking met de griffier wordt momenteel als pilot het programma Haven uitgewerkt dat als voorbeeld voor de ander programma's kan dienen.

Managementinformatie

Binnen de organisatie is op de verschillende niveaus (operationeel, tactisch en strategisch) de informatiebehoefte niet duidelijk geformuleerd. Tussen de instrumenten (afdelingsplannen, productramingen en programmabegroting) bestaat niet een duidelijk op elkaar afgestemde koppeling. De inrichting van de informatiesystemen (financieel en niet-financieel) en de wijze waarop de informatie uit de systemen kan (zou moeten) worden gegenereerd, is niet duidelijk afgestemd op deze informatiebehoeften. In de beschrijvingen van de AO/IC is vooralsnog geen koppeling gemaakt naar de binnen het proces te genereren management informatie. De opname van de meest belangrijke elementen van de managementinformatie in de beschrijvingen van de AO/IC draagt in opzet bij aan betrouwbaarheid van de informatievoorziening.

Wij adviseren u de informatiebehoeften op de drie managementniveaus in beeld te brengen, deze onderling op elkaar af te stemmen, na te gaan uit welke informatiesystemen de informatie moet worden gegenereerd en de totstandkoming van de managementinformatie op te nemen in de beschrijvingen van de AO/IC.

2.4 Administratie organisatie en interne controle

Onze visie en advies

Bij onze controle maken wij gebruik van het stelsel van maatregelen ter beheersing en sturing van uw organisatie, waaronder de administratieve organisatie en daarin opgenomen maatregelen van interne controle. Naar onze mening is het beschrijven van processen een waarborg voor een effectieve en correcte uitvoering van de bedrijfsprocessen en vereenvoudigt het de overdracht van taken in het geval dat medewerkers de organisatie verlaten. Daarnaast zijn procesbeschrijvingen de basis voor een goede interne beheersing. Op basis van de analyse van de administratieve organisatie kunnen de aanwezige beheersmaatregelen in de processen worden onderkend en kan een uitgebalanceerd intern controleplan worden opgesteld voor de toetsing van de werking van de beheersmaatregelen in processen.

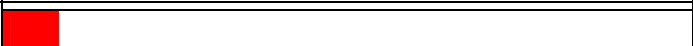
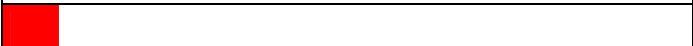

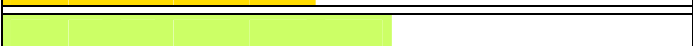

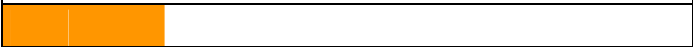

Vorig jaar hebben wij geconstateerd dat voor een groot deel van de processen werkinstructies zijn geschreven en dat deze via intranet beschikbaar zijn. Het beschrijven van processen gaat echter verder dan werkinstructies en behoort ons inziens tevens inzicht te geven in belangrijke risico's en beheersmaatregelen in het kader van zowel getrouwheid als rechtmatigheid. Naar onze mening kan meer centrale sturing de kwaliteit en uniformiteit van procesbeschrijvingen vergroten. Bovendien kan daardoor worden toegezien op het beheer en onderhoud van de administratieve organisatie.

Ons beeld van de administratieve organisatie

Om inzicht te verschaffen in de kwaliteit van de administratieve organisatie van de gemeente Den Helder hebben wij de (voor onze controle) belangrijkste processen van de gemeente beoordeeld. De beoordeling is gebaseerd op onze interimwerkzaamheden met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2008 en onze bevindingen en ervaringen uit voorgaande jaren. Hierbij hebben wij de volgende criteria gehanteerd:

- Is het proces beschreven?
- Is de opzet van het proces toereikend?
- Werkt het proces ook daadwerkelijk conform de beschrijving?
- Is het proces onderdeel van de verbijzonderde interne controle?
- Is de interne controle voldoende met betrekking tot getrouwheid en rechtmatigheid?
- Is de managementinformatie uit het proces betrouwbaar en toereikend?
- Zijn voldoende beheersmaatregelen genomen in de applicaties waarvan het proces gebruik maakt?
- Hebben wij vanuit de externe controle bevindingen rondom dit proces?
- Is de juridische control beoordeeld en getoetst?

De beoordeling van de significante processen heeft geresulteerd in de volgende tabel:

Totaaloverzicht significante processen										
Processen										
	Onvoldoende			Voldoende				Uitstekend		
(Tussentijdse) afsluitprocedures										
Begrotingswijzigingen										
Personeel en salarissen										
Inkoop goederen en diensten										
Betalingsverkeer										
Treasury										
Belastingen										
Bouwvergunningen										
Burgerzaken										
Haven en kadegelden										
Verstrekken uitkeringen										
WMO										
Subsidies										

Onvoldoende	Opzet, bestaan en werking van het proces is op dit moment onvoldoende
Matig	Opzet proces is voldoende, bestaan en werking op dit moment onvoldoende
Matig/Voldoende	Opzet en bestaan proces voldoende, werking proces intern nog niet aan verbijzonderde interne controle onderhevig geweest.
Voldoende	Opzet, bestaan en werking voldoende, verbeteringen zijn mogelijk
Ruim voldoende	Opzet, bestaan en werking voldoen aan de daaraan te stellen eisen

Deze tabel heeft als doel in één oogopslag inzicht te geven in ons oordeel over de kwaliteit van de (voor onze controle) significante processen.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de **basis** van de significante processen over het algemeen op orde is met uitzondering van de processen 'afsluitprocedures', 'begrotingswijzigingen' en 'subsidies'. In hoofdstuk 4 wordt hier nader op ingegaan. Over het algemeen zijn de processen beschreven (echter beperkt tot 'werkinstructies'), de opzet en werking is in hoofdlijnen toereikend en op het grootste deel van de processen vindt verbijzonderde interne controle in het kader van rechtmatigheid (en deels getrouwheid) plaats.

Conclusie administratieve organisatie

In het algemeen kan gesteld worden dat de 'basis op orde' is, met uitzondering voor de eerder genoemde processen. De belangrijkste verbeteringen zijn met name te realiseren in de verdere ontwikkeling van de procesbeschrijvingen, de aanpak van de verbijzonderde interne controle, de beheersmaatregelen in de applicaties, de verdere integratie van juridisch control en de toetsing van de doelmatigheid.

2.5 Verbijzonderde interne controle 2008 en SISA

Verbijzonderde interne controle

Stand van zaken

Bij de gemeente wordt jaarlijks uitvoering gegeven aan verbijzonderde interne controlewerkzaamheden. Een belangrijke doelstelling hiervan is het vaststellen van de werking van beheersmaatregelen in belangrijke processen en het signaleren van mogelijke verbeteringen in de bedrijfsvoering. De verbijzonderde interne controle over het eerste half jaar van 2008 is inmiddels uitgevoerd en de resultaten zullen worden opgenomen in de tussenrapportage over 2008. Wij merken op dat de verbijzonderde interne controle jaarlijks steeds beter wordt vormgegeven binnen de organisatie.

Effectiviteit en efficiency

Wij zijn echter wel van mening dat de effectiviteit en efficiency van de verbijzonderde interne controle kan worden vergroot door meer aandacht te besteden aan de kwaliteit en uitvoering hiervan. Dit advies is ingegeven door een aantal bevindingen met betrekking tot de uitvoering van de verbijzonderde interne controlewerkzaamheden, namelijk:

- De onderbouwing van de te controleren kritische bedrijfsprocessen heeft niet vanuit een kritische analyse van de baten en de lasten in de begroting 2008 plaatsgevonden;
- De keuze van de uit te voeren werkzaamheden en de omvang hiervan wordt nog niet bepaald op basis van een inschatting van risico's en de aanwezige interne beheersingsmaatregelen;
- Een deel van de werkzaamheden wordt uitgevoerd door de afdelingen waardoor aanvullende reviews nodig zijn door een onafhankelijke medewerker.

Verder zijn wij van mening dat in het interne controleplan voor 2008 nader aandacht moet worden besteed aan:

- De uitwerking van een risico-analyse per proces met in ieder geval de belangrijkste risico's en beheersmaatregelen;
- De uitwerking van de omvang van de steekproeven op basis van de risico-analyse per proces;
- Een nadere omschrijving van de uit te voeren testwerkzaamheden in het kader van **getrouwheid en rechtmatigheid**;
- Adequate vastlegging van de borging van de onafhankelijkheid bij de uitvoering en testwerkzaamheden;
- Een nadere uitwerking van de omgang met fouten en onzekerheden;
- Werkzaamheden in het kader van SISA.

Ten slotte merken wij op dat nog geen werkzaamheden zijn uitgevoerd inzake de havenactiviteiten. Omdat dit een belangrijk proces is zijn wij van mening dat dit voor 2008 nog opgepakt dient te worden.

SISA

Stand van zaken

In onze voorgaande rapportages hebben wij u aanbevelingen gedaan voor de verdere implementatie van SISA in uw organisatie en het verbeteren van administratieve organisatie en daarin opgenomen maatregelen van interne controle teneinde te kunnen voldoen aan een tijdige en betrouwbare informatievoorziening inzake de onder SISA vallende regelingen.

Bij de interimcontrole 2008 hebben wij geconstateerd dat nog geen verbeteringen zijn gerealiseerd in de interne beheersing rondom de specifieke uitkeringen die in het kader van SISA verantwoord dienen te worden.

Ons visie en advies

De interne beheersing rondom de specifieke uitkeringen zou in onze ogen een proces moeten zijn dat begint bij het aanvragen van specifieke uitkeringen. Kennis van de regelingen, een analyse van de risico's (kansen en bedreigingen), waarborgen voor de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van de verantwoording van de lasten zijn hierin absoluut noodzakelijk. Door dit proces goed op orde te hebben kunnen hier mogelijk (financiële) voordelen worden behaald.

In het kader van de verantwoording van SISA in de bijlage bij de jaarrekening 2008 is het ons inziens noodzakelijk de volgende activiteiten uit te voeren. Wij benadrukken deze activiteiten zo spoedig mogelijk in gang te zetten.

- **Verantwoordelijkheden en bevoegdheden in het kader van SISA duidelijk beleggen in de organisatie, inclusief goede planning van de uit te voeren werkzaamheden;**
- *Vastleggen van de opzet van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle per regeling;*
- *Opstellen van een risicoanalyse en beoordelen van de opzet van de beheersingsmaatregelen ter beheersing van de te onderkennen risico's per regeling;*
- *Inventariseren van de benodigde informatie om tot een goede eindverantwoording te komen en vastleggen wie hiervoor verantwoordelijk is;*
- *Vaststellen of de informatie beschikbaar is en zo nodig actie ondernemen;*
- *Vaststellen van de betrouwbaarheid van de informatie door middel van de beoordeling van de interne beheersingsmaatregelen en controles aan de hand van achterliggende stukken;*
- *Uitvoering van **verbijzonderde** interne controle op de concept verantwoording.*

2.6 Risicomanagement

Stand van zaken tot nu toe

In voorgaande jaren hebben wij geconstateerd dat bij de gemeente Den Helder nog geen sprake is van integraal risicomanagement. Vorig jaar heeft de gemeente risico's geïnventariseerd en de benodigde weerstandscapaciteit vastgesteld. Verdere voortgang met het implementeren van een pragmatisch risicomanagement is nog niet gerealiseerd.

Ons advies

Wij hanteren een specifiek model dat inzicht geeft in welke fase van risicosignalering een gemeente zich bevindt. De te onderkennen fasen bewegen zich tussen het nog onbewust zijn van risico's tot en met het actief rapporteren van risico's. Het signaleren van risico's bij de gemeente Den Helder is nog steeds een incidenteel en reactief proces; een procedure voor het signaleren, kwantificeren en beheersen van risico's is nog niet aanwezig. Bovendien ligt de focus met name op de financiële risico's en minder op het risico dat doelstellingen niet worden gerealiseerd.

Belangrijk aandachtspunt bij het verder implementeren van een pragmatisch systeem van risicomanagement in de gemeente is de bewustwording van risico's bij de ambtelijke organisatie en het beheersen van de risico's. Communicatie naar en binnen afdelingen is van groot belang.

2.7 Automatisering

Onze visie en aanpak

Zoals eerder aangegeven, maken wij bij onze controle gebruik van het stelsel van maatregelen ter beheersing en sturing van uw organisatie, waaronder de administratieve organisatie en daarin opgenomen maatregelen van interne controle. De wijze waarop deze maatregelen zijn verankerd in de geautomatiseerde systemen en applicaties is daarvan een belangrijk onderdeel.

Wij hebben de afgelopen jaren geconcludeerd de ICT bij de gemeente Den Helder nog veel kansen biedt de interne beheersing binnen de gemeente verder te versterken. In augustus 2008 hebben wij bevindingen in het kader van ICT-organisatie gerapporteerd aan het College. Onze werkzaamheden waren gericht op de belangrijkste applicaties van sociale zaken en financiën. Onderstaand volgt een korte samenvatting van de belangrijkste verbetermogelijkheden.

Ons advies rondom wijzigingsbeheer en logische toegangsbeveiliging

Wij hebben van de belangrijkste applicaties van sociale zaken (GWS4all) en financiën (One World) de ICT-beheerprocessen wijzigingenbeheer en toegangsbeveiliging beoordeeld. Hieruit hebben wij geconcludeerd dat de ICT-beheersprocedures wijzigingsbeheer en logische toegangsbeveiliging op veel onderdelen verbetering behoeven. Belangrijke aandachtspunten hierin zijn dat formele wijzigingsprocedures niet zijn opgesteld, een periodieke evaluatie van bevoegdheden niet wordt uitgevoerd, gebruikersaccounts aanwezig zijn met relatief veel rechten en dat nog onvoldoende gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden tot het realiseren van functiescheiding in de applicaties.

3 Aandachtspunten Raad

3.1 Inleiding

De Audit Commissie heeft ons gevraagd de WMO en het 'spoorboekje' voor de jaarrekening 2008 als specifiek aandachtspunten voor de interimcontrole mee te nemen.

In dit hoofdstuk rapporteren wij omtrent de uitkomsten van onze werkzaamheden bij de interimcontrole. Een volledig beeld kunnen wij pas geven na uitvoering van de balanscontrole in het voorjaar van 2009 en zullen wij opnemen in het verslag van bevindingen bij de jaarrekening.

In het kader van de WMO zijn onze werkzaamheden gericht op de volgende aspecten:

- Bedrijfsvoering
- Financiën
- Rapportering

Bij de interimcontrole hebben wij geconstateerd dat het 'spoorboekje' voor de jaarrekening 2008 nog niet is opgesteld. Daarom zullen wij op basis van onze ervaringen van vorig jaar onze belangrijkste aandachtspunten om tot een beter jaarrekeningtraject dan vorig jaar te komen rapporteren. Tevens hebben wij in hoofdstuk 4 een aantal belangrijke actiepunten benoemd voor de totstandkoming van de jaarrekening 2008.

3.2 WMO

Bedrijfsvoering met betrekking tot de WMO

Met de invoering van de WMO is in 2006 het takenpakket van de gemeente uitgebreid. Naast de gehandicaptenzorg (voorheen WVG) heeft de gemeente ook de verstrekking van de huishoudelijke verzorging overgenomen. De uitbreiding van de taken heeft een groot aantal organisatorische wijzigingen binnen de gemeente gehad en tevens gevolgen voor de bedrijfsvoering. Wij hebben aandacht besteed aan de huidige stand van zaken met betrekking tot de WMO. Hierbij hebben wij de volgende opmerkingen/bevindingen:

- De processen in het kader van de WMO zijn beschreven. Naar onze mening hebben deze beschrijvingen echter meer het karakter van werkinstructies dan procesbeschrijvingen. Om de administratieve organisatie goed te kunnen inrichten en de juiste risico's en controlemaatregelen te kunnen onderkennen is het naar onze mening noodzakelijk dat de procesbeschrijvingen worden aangevuld op basis van een inventarisatie van risico's, beheersmaatregelen en de bestuurlijke informatievoorziening;
- In 2007 zijn door de gemeente geen interne controlewerkzaamheden uitgevoerd in het kader van de verstrekte persoonsgebonden budgetten. Bij de jaarrekeningcontrole 2007 heeft dit uiteindelijk geleid tot een onzekerheid in de controle. De gemeente heeft dit jaar een plan opgesteld voor de controle van de bestedingen van de persoonsgebonden budgetten en hier voor het eerste half jaar van 2008 al uitvoering aan gegeven. De controle over geheel 2008 zal begin 2009 worden afgerond;

- Gedurende het jaar worden verbijzonderde interne controlewerkzaamheden (single audit) uitgevoerd op de WMO. Hierbij wordt in het kader van de huishoudelijke verzorging nog geen aandacht besteed aan de juistheid van de in rekening gebrachte uren door de zorginstellingen. Wij zijn van mening dat dit toetspunt toegevoegd dient te worden aan de single audit en alsnog over geheel 2008 uitgevoerd dient te worden;
- Alle uitgaven in het kader van de WMO worden vastgelegd in GWS4all. Voor onze aanbevelingen inzake verdere verbetering van de ICT beheersmaatregelen in en rondom de applicatie verwijzen wij naar paragraaf 2.7 van deze rapportage;
- In het kader van misbruik en oneigenlijk gebruik van de WMO merken wij op dat nog geen plan is opgesteld om de periodieke voorzieningen jaarlijks te onderzoeken;
- Vorig jaar hebben wij in het kader van de huishoudelijke verzorging aanbevolen verbandscontroles uit te voeren met betrekking tot het aantal verstrekte 'zorguren' aan de hand van de beschikkingen en registraties van de gemeente, het aantal daadwerkelijk gefactureerde uren door de zorginstellingen en de informatie omtrent het aantal geleverde zorguren dat is opgenomen in de periodieke rapportages van het CAK. Tot op heden is hier nog geen gevolg aan gegeven.

Naar onze mening zijn de basisprocessen met betrekking tot de WMO op orde. Ten aanzien van bovenstaande punten zijn ons inziens nog verbeteringen mogelijk.

Financiën

De WMO wordt gefinancierd vanuit de algemene uitkering en een aantal kleine subsidiebijdragen. Deze inkomsten zijn niet beïnvloedbaar voor de gemeente Den Helder. De voornaamste kosten met betrekking tot de WMO zijn de uitgaven met betrekking tot voorzieningen voor gehandicapten en huishoudelijke verzorging.

Op basis van de primitieve begroting 2008 bedragen de totale lasten in het kader van de WMO ca. € 6,6 miljoen en de baten uit hoofde van de eigen bijdrage ca. € 1 miljoen. De baten en lasten vallen onder het programma 'zorg en welzijn' en het deelprogramma 'zorg en maatschappelijke dienstverlening'. De totale lasten die verantwoord zijn tot september 2008 bedragen ca. € 2,4 miljoen en de baten ca. € 410.000. Hierbij merken wij op dat de lasten niet volledig zijn verantwoord, aangezien een aantal facturen van zorgaanbieders met betrekking tot de laatste maanden nog niet is ontvangen.

Bij de beoordeling van de verantwoorde lasten bij onze interimcontrole hebben wij geen indicatie verkregen dat sprake is van verschuiving van lasten tussen **programma's en deelprogramma's** in het kader van de WMO. Hierbij merken wij op dat wij pas een totaalbeeld kunnen geven na afronding van de balanscontrole in het voorjaar 2008. Wij zullen onze bevindingen dan opnemen in het verslag van bevindingen bij de jaarrekening.

Bij de totstandkoming van de begroting 2008 waren nog weinig ervaringscijfers in het kader van de WMO beschikbaar. Het is dan ook niet ondenkbaar dat de realisatie voor 2008 nog afwijkt van de begroting. Voor de komende jaren zullen echter meer ervaringscijfers beschikbaar zijn en kan de kwaliteit van de begroting verder verbeteren.

Voor deze verdere verbetering is met name de inschatting van de ontwikkeling van de volumes essentieel. Om de financiële gevolgen en risico's te kunnen inschatten is het belangrijk dat voorspellingen gemaakt worden met betrekking tot de ontwikkeling van de aantallen verstrekkingen, bijvoorbeeld door:

- De demografische ontwikkelingen te analyseren;
- Benchmarken uit te voeren;
- Ervaringscijfers te analyseren;
- De historie te analyseren en ervaringscijfers op te bouwen.

Om de begroting verder te verbeteren adviseren wij bovengenoemde aandachtspunten nader te analyseren en een aantal scenario's omtrent de toekomst uit te werken. Bij het ontwikkelen van deze scenario's adviseren wij u om de kwaliteit hiervan grondig te beoordelen, te evalueren en ervaringscijfers op te bouwen zodat sprake kan zijn van betrouwbare schattingen. De kwaliteit van de begroting zal hiermee verbeteren.

Rapportering inzake WMO

De afdeling WIZ stelt maandelijks managementrapportages op, waarin veel aandacht wordt besteed aan de WMO. Op hoofdlijnen is de volgende informatie opgenomen in de management rapportages :

- Ontwikkeling aantal cliënten in het kader van de WMO;
- Baten en lasten in het kader van de WMO in verhouding tot de begroting;
- Diverse specificaties van geleverde zorguren op basis van ontvangen facturen en rapportages van het CAK.

Wij merken op dat de rapportages zeer uitgebreid zijn en dat veel informatie beschikbaar is. Verbeteringen in dit kader kunnen ons inziens gerealiseerd worden op de volgende gebieden:

- De rapportage is met name beschrijvend van aard en in mindere mate analyserend. In de rapportage wordt bijvoorbeeld niet structureel gezocht naar oorzaken voor waargenomen ontwikkelingen in de cijfers en aantallen en verbanden tussen de zorguren volgens de eigen registratie, de facturen van de zorgaanbieders en de rapportages van het CAK;
- De rapportage beschrijft niet de doelstellingen met betrekking tot de WMO en in hoeverre deze nu gerealiseerd worden. Naar onze mening zou de realisatie van doelstellingen en de risico's die de gemeente hierbij loopt een belangrijk onderdeel van de rapportage moeten zijn;
- De rapportage kent geen samenvatting die de leesbaarheid kan vergroten.

Ten aanzien van de voorjaarsrapportage merken wij op dat slechts beperkt aandacht wordt geschonken aan de WMO. In dit kader verwijzen wij naar paragraaf 2.3 van deze rapportage.

Conclusie

Wij zijn van mening dat de gemeente Den Helder de afgelopen jaren een grote inspanning heeft geleverd met betrekking tot de WMO en dat de beheersing rondom de WMO op orde is. Uiteraard is op onderdelen nog verdere ontwikkeling/verbetering mogelijk, onze aanbevelingen terzake zijn bovenstaand opgenomen.

3.3 Spoorboekje

Algemeen

Per heden heeft de gemeente nog geen spoorboekje opgesteld voor de planning van de jaarrekening over het boekjaar 2008. Mede in het kader van de organisatieverandering (zie paragraaf 2.2) is het belangrijk duidelijke afspraken te maken en deze vast te leggen om tot een goede en betrouwbare jaarrekening te komen. Wij adviseren u dan ook zo spoedig mogelijk aan te vangen met het opstellen van het spoorboekje voor de jaarrekening 2008. Op basis van onze ervaringen van vorig jaar zullen wij in deze paragraaf onze visie en advies geven ten aanzien van de totstandkoming van de jaarrekening 2008 waarbij wij even apart stilstaan bij het normenkader voor 2008.

Normenkader

De rechtmatigheidscontrole op het financieel beheer richt zich op de naleving van wet- en regelgeving, waaronder door de raad vastgestelde verordeningen en kaders. Om duidelijkheid te hebben over de te onderzoeken wet- en regelgeving dient het normenkader jaarlijks te worden geactualiseerd en door de gemeenteraad te worden vastgesteld. Vooralsnog heeft geen actualisatie van het normenkader plaatsgevonden ten behoeve van het vaststellen van het controleprotocol 2008.

Onze visie en advies voor de totstandkoming van de jaarrekening 2008

In het verslag van bevindingen bij de jaarrekening 2007 hebben wij gerapporteerd dat de totstandkoming van de jaarrekening een moeizaam proces was. Ons inziens werd dit veroorzaakt doordat verantwoordelijkheden en bevoegdheden niet duidelijk waren binnen de organisatie en doordat de afsluitprocedures niet op orde waren. Met afsluitprocedures bedoelen we het uitvoeren van analyses en interne controles met betrekking tot de posten in de jaarrekening en de **adequate vastlegging** hiervan.

Wij zijn dan ook van mening dat zo spoedig mogelijk het spoorboekje voor de jaarrekening 2008 opgesteld moet worden. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn de taken van de medewerkers in de organisatie in dit kader en de wijze waarop informatie wordt verzameld, vastgelegd en gecontroleerd.

Ter ondersteuning hierbij hebben wij in hoofdstuk 5 van deze rapportage een aantal actiepunten benoemd die volgens ons hoge prioriteit hebben.

4 Beheersing processen

4.1 Opvolging bevindingen voorgaande jaren

Terzake merken wij verder op dat in het kader van het ingezette verbetertraject 'financiële functie' de gemeente onze aanbevelingen inzake de interimcontrole (inclusief de bevindingen van voorgaande jaren) in een interne actielijst zal opnemen. De opvolging van onze aanbevelingen is deels onderhanden. De eerste resultaten zullen in 2009 zichtbaar moeten worden. Dit is de reden dat wij nu dan ook geen totaaloverzicht geven van onze openstaande aanbevelingen van voorgaande jaren. De actie hiervoor ligt nu bij de gemeente.

4.2 Administratieve organisatie

Algemeen

In paragraaf 2.4 hebben wij onze visie gegeven op de kwaliteit van de (voor onze controle) significante processen. Hierbij is gebleken dat over het algemeen de basis van de significante processen op orde is met uitzondering van de processen 'afsluitprocedures', 'begrotingswijzigingen' en 'subsidies'.

In dit hoofdstuk gaan wij in op specifieke bevindingen per proces naar aanleiding van de interimcontrole 2008. Indien wij bevindingen reeds in voorgaande rapportages hebben opgenomen, zullen wij hier niet nader op ingaan, behoudens voor de processen 'afsluitprocedures', 'begrotingswijzigingen' en 'subsidies' en bevindingen die wij specifiek onder de aandacht willen brengen.

4.3 Specifieke opmerkingen en bevindingen per proces

Afsluitprocedures: niet op orde

De totstandkoming van de jaarrekening 2007 is een moeizaam traject geweest hetgeen in hoofdlijnen werd veroorzaakt door onvoldoende duidelijkheid omtrent taken en bevoegdheden en het ontbreken van adequate procedures inzake het uitvoeren van interne controles inzake de jaarafsluiting. Bij de beoordeling van de tussentijdse informatievoorziening in 2008 hebben wij geconstateerd dat de gemeente niet gestructureerd interne controles met betrekking tot de betrouwbaarheid van de informatievoorziening uitvoert en vastlegt. In het verlengde hiervan concluderen wij dat het niet zichtbaar is welke analyses en interne controles zijn uitgevoerd met betrekking tot tussenrekeningen en andere balansposten van de gemeente en hebben wij geconstateerd dat de tussenrekeningen 'havendebiteuren' en 'niet toegewezen ontvangsten' aanzienlijke saldi bevatten.

Adequate afsluitprocedures, waarin duidelijk taken en bevoegdheden alsmede uit te voeren interne controlemaatregelen zijn benoemd levert ons inziens betere en meer betrouwbare informatie op en zal dit absoluut leiden tot een meer efficiëntere totstandkoming van deze informatie.

Begrotingswijzigingen: niet op orde

Bij de jaarrekeningcontrole 2007 hebben wij geconstateerd dat niet alle door de Raad geautoriseerde begrotingswijzigingen waren doorgevoerd in de financiële administratie. Naar aanleiding van onze controle hebben terzake diverse correcties plaatsgevonden. Bij de interimcontrole 2008 wilden wij onderzoeken hoe dit proces tot op heden verlopen was. Wij hebben geconstateerd dat de gemeente zelf een inventarisatie onderhanden heeft om vast te stellen dat alle door de raad geautoriseerde wijzigingen met betrekking tot het begrotingsjaar 2008 zijn doorgevoerd.

Wij zijn van mening dat de administratieve organisatie inzake het begrotingsproces en in dit geval het proces rondom het doorvoeren van door de Raad geautoriseerde begrotingswijzigingen adequaat ingericht dient te worden. De inventarisatie die de gemeente momenteel zelf onderhanden heeft zullen wij bij de balanscontrole controleren.

Subsidies: niet op orde

Evenals bij de controle vorig jaar hebben wij geconstateerd dat het subsidieproces nog niet op orde is. Ten aanzien van de **verstrekte subsidies** beschikt de gemeente niet over een adequaat subsidievolgsysteem, zijn dossiers onvolledig, is de vastlegging van uitvoering van controle op de rechtmatige besteding van subsidies beperkt en veelal worden bepalingen in de verordening (met name termijnen) niet dan wel onvoldoende nageleefd.

Ten aanzien van **ontvangen subsidies** merken wij op dat de gemeente niet beschikt over een adequate rechtenadministratie. Dit is mede van belang in het kader van SISA en levert voor de gemeente risico's op ten aanzien van de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van de uitgaven die ten laste van de specifieke uitkeringen worden verantwoord.

Ons inziens heeft het hoge prioriteit het subsidieproces voor het einde van 2008 op orde te brengen, mede in het kader van SISA waarbij verantwoording afgelegd dient te worden over diverse specifieke uitkeringen die gerelateerd zijn aan het subsidieproces.

Personeel: achterstanden bij tijdschrijven

Bij de interimcontrole 2008 hebben wij geconstateerd dat achterstanden bestaan bij het indienen en goedkeuren van weekstaten.

Voor goed inzicht in de productiviteit van de organisatie alsmede voor een betrouwbare informatievoorziening is het aan te bevelen de procedures rondom het tijdschrijven verder aan te scherpen.

Inkoop en aanbesteding: beheer digitale autorisatie nog niet optimaal

Bij de interimcontrole 2008 hebben wij geconstateerd dat bij de digitale autorisatie van inkoopfacturen het in het systeem niet altijd zichtbaar is wie facturen geautoriseerd heeft. Dit wordt veroorzaakt doordat de initialen van een aantal medewerkers dat inmiddels niet meer in dienst is, nog wel verschijnen bij de autorisatie. Dit terwijl andere medewerkers de facturen goedkeuren.

Op grond van deze bevinding dienen wij nader onderzoek te doen naar de procedures rondom de digitale autorisatie van inkoopfacturen. Op basis van bovenstaande constatering is het ons inziens in ieder geval noodzakelijk de procedures rondom wijzigingen aan te scherpen.

Betalingen

Met betrekking tot het wijzigen van de stamgegevens van crediteuren, waaronder het bankrekeningnummer merken wij op dat bij de gemeente over het algemeen adequate procedures (functiescheiding en controles) heeft ingericht. Wij zijn echter van mening dat nog niet alle risico's zijn afgedekt. Bij de definitieve wijziging van de stamgegevens in het systeem wordt uitgegaan van de facturen van de crediteuren zonder nader onderzoek of de genoemde crediteur echt bestaat.

Ter aanvulling op de huidige procedures adviseren wij u bij wijziging van stamgegevens van crediteuren (en dan met name het bankrekeningnummer) nader onderzoek te doen naar de juistheid van de gewijzigde gegevens.

5 Specifieke actiepunten jaarrekening 2008

5.1 Algemeen

Bij onze werkzaamheden tijdens de interimcontrole en de balanscontrole over 2007 hebben wij diverse aandachtspunten geconstateerd die volgens ons van groot belang zijn bij de totstandkoming van de jaarrekening 2008. Daarnaast spelen belangrijke ontwikkelingen in de wet- en regelgeving. In de volgende paragrafen gaan wij nader in op belangrijke **actiepunten** voor de jaarrekening 2008 die ons inziens **hoge prioriteit** moeten hebben om tot een goede en betrouwbare jaarrekening te komen. Natuurlijk zullen dit niet alle aandachtspunten zijn die van belang zijn voor de totstandkoming van de jaarrekening 2008, echter willen wij deze op dit moment wel reeds benadrukken.

Met de actiepunten genoemd is dit hoofdstuk beogen wij de gemeente te ondersteunen in het jaarrekeningtraject met het doel dit meer effectief en efficiënt te laten verlopen.

5.2 Wijzigingen BBV

Toelichting wijzigingen BBV

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (hierna: BBV) is sinds 2004 het kader waaraan de jaarverslaggeving van provincies en gemeenten dient te voldoen. Ter aanvulling heeft de commissie BBV in 2007 stellige uitspraken (hierna SU), aanbevelingen en notities gepubliceerd. De stellige uitspraken hebben de status dat afwijking hiervan alleen is toegestaan indien daarvoor een gegronde reden is. Onderstaande volgt een overzicht van de belangrijkste wijzigingen voor het begrotingsjaar 2008, die direct van invloed (kunnen) zijn op de jaarrekening. Voor een volledig overzicht van de wijzigingen verwijzen wij naar de website van de commissie BBV.

- Het verantwoorden van het niet bestede deel van verkregen middelen van Europese of Nederlandse overheidslichamen als transitorische post (vooruitontvangen) in plaats van een voorziening;
- Voorzieningen die gevormd zijn wegens oninbaarheid van leningen en vorderingen dienen te worden toegelicht;
- Software (als afzonderlijk actief) valt onder de materiële vaste activa als bedoeld in artikel 35, 1a BBV, investeringen met een economisch nut (SU 35-1);
- De boekwinst die wordt gerealiseerd bij het afstoten van kapitaalgoed dient als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt te worden (SU 35-2);
- De kosten van (klein en groot) onderhoud zijn niet levensduurverlengend en mogen dus niet worden geactiveerd (SU 35-3);
- Voorzieningen die worden gevormd om de (groot) onderhoudslasten van een kapitaalgoed over een aantal jaren te egaliseren kunnen alleen worden ingesteld en gevoed op basis van een beheerplan van het desbetreffende kapitaalgoed. Dit beheerplan dient periodiek te worden geactualiseerd (SU 44-1);
- Uit oogpunt van transparantie en ten behoeve van de periodieke bijstelling van het gemeentelijke rioleringsplan (GRP) is van belang dat de voorziening resp. vervanging in de begroting en in de jaarrekening zodanig worden toegelicht dat de relatie is te leggen met het GRP en inzicht kan worden geboden in het onderscheid onderhoud cq. spaarcomponent vervangingsinvestering (SU 44-2);

- Als de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt wordt gekozen voor het treffen van een verliesvoorziening. Bij een naar verwachting duurzame waardevermindering is ook een afboeking mogelijk, dan moet die worden verantwoord als een waardecorrectie. Deze wijze van verantwoording is naar analogie van de voorziening voor dubieuze debiteuren (SU).

Aanbeveling

Wij adviseren u tijdig (voor het einde van 2008) een inventarisatie te maken van de gevolgen voor de jaarrekening 2008 van de gemeente Den Helder en hierover met ons in overleg te treden, zodat geen onnodige vertragingen worden opgelopen bij het opstellen van de jaarrekening in het voorjaar 2009.

5.3 Overige

Begrotingswijzigingen

Om tot een betrouwbare informatievoorziening in de jaarrekening te komen is het noodzakelijk vast te stellen dat alle door de Raad geautoriseerde begrotingswijzigingen juist en volledig zijn verwerkt. In paragraaf 4.2 hebben wij melding gemaakt van de interne analyse met betrekking tot de juiste en volledige verwerking van de door de Raad geautoriseerde begrotingswijzigingen voor het begrotingsjaar 2008. Wij benadrukken het belang hiervan en verzoeken u de interne uitgevoerde analyse adequaat vast te leggen (inclusief) achterliggende stukken, zodat wij deze kunnen controleren bij de balanscontrole.

Jaarrekening bestuurscommissie

Vorig jaar werd het jaarrekeningtraject onder meer vertraagd door de late beschikbaarheid van de gecontroleerde jaarrekening van de bestuurscommissie. Wij verzoeken u tijdig goede afspraken te maken met de bestuurscommissie omtrent de oplevering van de jaarrekening inclusief accountantsverklaring.

Accountantsverklaring parkeergelden

Het innen van parkeergelden is bij de gemeente uitbesteed aan een derdepartij. Jaarlijks wordt door de accountant van deze partij een verklaring afgegeven omtrent de juistheid en volledigheid van de parkeeropbrengsten. Wij verzoeken u tijdig goede afspraken te maken omtrent de tijdige oplevering van de eindverantwoording inclusief accountantsverklaring.

SISA

In paragraaf 2.5.2 hebben wij vermeld dat de interne beheersing rondom SISA afgelopen jaar niet verbeterd is en dat momenteel nog geen duidelijke afspraken zijn gemaakt omtrent verantwoordelijkheden en bevoegdheden in het kader van SISA. Wij benadrukken het belang hiervan om tot een goede en betrouwbare SISA verantwoording te komen. Tevens verzoeken wij u de ontwikkelingen en voortgang in het kader van SISA continu met ons af te stemmen.

'Verbijzonderde' interne controle

Gedurende het jaar is uitvoering gegeven aan de verbijzonderde interne controle. Voor onze opmerkingen terzake verwijzen wij naar paragraaf 2.5.1. Wij hebben onze opmerkingen reeds besproken met de adviseur verbijzonderde interne controle en afspraken gemaakt om tot een verdere verbetering te komen.

Subsidies

In paragraaf 4.2 hebben wij onze mening gegeven over de kwaliteit van de beheersingsmaatregelen rondom het subsidieproces en geconcludeerd dat deze niet op orde zijn. Voor de jaarrekening 2008 betekent dit dat intern nog veel werkzaamheden dienen te worden verricht om de rechtmatigheid van de verstrekte subsidies vast te stellen. Dit is tevens van het belang in het kader van SISA. Wij benadrukken dat hiervoor zo spoedig mogelijk actie ondernomen dient te worden, omdat wij anders problemen voorzien voor de jaarrekening.

Verbonden partijen

Het toezicht op de verbonden partijen van de gemeente en een goede beheersing van de financiële posities die de gemeente heeft met de verbonden partijen heeft **absoluut** aandacht nodig. In het verslag van bevindingen bij de jaarrekening 2007 hebben wij u geïnformeerd over de ontwikkelingen van het Stadshart en Nieuw Den Helder Centrum en de relatie terzake met Zeestad. Daarnaast heeft de gemeente financiële en organisatorische verhoudingen met andere verbonden partijen, waaronder Willemsoord.

Wij benadrukken het belang van een goede analyse van de financiële stromen tussen de gemeente en de verbonden partijen en de balansposities terzake.

Jaarrapportage grondzaken

Jaarlijkse stelt de afdeling RWO van de gemeente een jaarrapportage op inzake het reilen en zeilen van de gemeente op gebied van de grondexploitatie. Vorig jaar werd deze rapportage pas na afloop van onze controle beschikbaar gesteld. Hierdoor bestond voor de gemeente bij het opmaken van de jaarrekening onvoldoende inzicht in de bouwgrond-exploitaties en de niet in exploitatie genomen gronden. Wij benadrukken u duidelijke afspraken te maken met de afdeling RWO zodat de benodigde informatie tijdig beschikbaar komt.

Op te leveren stukken lijst

Wij hebben voor de balanscontrole vorig jaar een 'op te leveren stukken lijst' verstrekt aan de gemeente. Hierin was per post van de jaarrekening duidelijk aangegeven welke stukken wij nodig hadden voor de controle. Deze stukken zijn niet anders dan die de gemeente zelf zou moeten gebruiken voor het opstellen van de jaarrekening. Bij aanvang van onze controle waren nagenoeg geen stukken beschikbaar en bleek onze lijst met opgevraagde stukken niet te zijn gevolgd.

Om zowel het opstellen van de jaarrekening als de controle daarvan effectief en efficiënt te laten verlopen, zullen wij dit jaar wederom een lijst met 'op te leveren stukken verstrekken'. Wij zullen deze lijst tijdig verstrekken met het verzoek hier adequate opvolging aan te geven.